

NR. 16

KEVAD 2003

CURARE

EESTI ARSTITEADUSÜLIÕPILASTE SELTSI AMETLIK HÄÄLEPAEL

Tere, kallid lugejad!

Ilusat kevadet ja veelgi ilusamat suve "Curare" toimetuse poolt!!!

Nagu linnulennul saigi läbi aasta "tuutausend kaks". Seda, kas see oli teile edukas või mitte, oskate öelda vaid ise. Igatahes Eesti arstitudengitele võib seda pidada vägagi edukaks aastaks — EAÜS sai hakkama IFMSA e Rahvusvahelise Arstiteadusüliõpilaste Seltside Föderatsiooni Peaassamblee korraldamisega — Eesti arstitudengid on megalad. Nii väikese riigi jaoks on see suur au, seda enam, et täisliikme staatus on EAÜS figureerinud vaid mõned aastad. Nagu näha, on oluline kvaliteet, mitte kvantiteet — eestlased on lihtsalt oma asjalikkuse, teotahte ja pealehakkamisega piisavalt palju silma paistnud, et usaldada meile nii mahuka ürituse korraldamist. Siinkohal tuleb tänada kõiki, kes on andnud oma panuse Eesti arstitudengite maine kujundamisse väljaspool kodukantsi — välisvahetuses käinud, kelle õlul on olnud eestlaste kui "piduraha" ja teaduseini-

meste tutvustamine; töögruppide juhid, kes on näidanud, et oskavad väheste vahenditega korda saata suuri tegusid.

Möödunud aasta polnud ehk kõige edukam EAÜSi aktiivsemate tegijate ja taval liikmete suhete soojendamise seisukohalt ning ka "Curare" ilmumine on hakanud oma korrapära kaotama. Suur osa selles on finantsressursside piiratusel ja toetajaskonna puudumisel, jääb vaid loota, et uuel aastal avanevad sponsorite rahakotirauad kergemini. Siinkohal tahaks anda ühe uueaastalubaduse terve toimetuse nimel — korralikumat ja tähtaegadest kinnipidavat lehenegerlust!!!

Seekordses numbris on toodud ka suurem ja parem osa "Talveseminar 2003" e "Radioloogia eile, täna, homme" ettekannetest — lugege ja mõelge, ehk pesitseb ka teis pisike radioloog, kes otsib avaldumiseks võimalust, või siis hoopiski "talveseminarihuviline", sest pealekasvu on vaja — tänavuse seminaari peamine kontingent pärines vanema-

telt kursustelt ja kui nii edasi läheb, hakkab toimuma hoopiski "Vilistlasseminar".

Ehk olete "kena eestimaist kevadet" nautides saanud hetke aega mõelda ka oma prioriteetide üle, ja kui on keegi, kes tunneb, et tahaks anda oma panuse "Curare" ilmumisse või olla mõnel teisel moel ühiskonnale kasulik, siis ärge kõhelge Pepleri tänava maja kolmandale korrusele kiikamast ja EAÜSi tegemistes kaasa löömast. Kindlasti võite kasutada ka nüüdisaegsemaid infokanaleid — e-post, telefon, faksimasin jne, aktiivsed inimesed on alati teretunud.

Ilusat ja sooja kevadet soovides

Kristi Kajak,
"Curare" peatoimetaja

Sisikond

Tegijad ja info lk. 2

Fläš!!! lk. 2

Moodsalt kiirtest lk. 3

Radioloogia eile, täna, homme ... lk. 4

Menetlusradioloogia — XXI sajandi kirurgia lk. 5

Radioloogia residentuur Eestis ja mujal Euroopas lk. 6

President MMil lk. 6

IFMSA 52. peaassamblee muljed lk. 7

SCORA, mina ja SCORA-Estonia lk. 7

Milleks edendada meditsiiniharidust? Minust saab hea arst lk. 7

MM ja välisvahetus lk. 8

MM 2003 ja rahvatervis lk. 8

Alternatiivmeditsiin versus tavameditsiin lk. 8

Jutustus tõelisest inimesest lk. 9

EAÜSi kevadine üldkoosolek lk. 10

"EAÜSi TOETAJAD" lk. 11

“Curare” toimetused:

Kristina Fogel,
Kristina.Pool@kliinikum.ee,
hetkel puhkab

Kadri Lill,
lilleke8@ut.ee,
rahvameditsiini ekspert

Hanna Pükke,
hannap@ut.ee,
vaikib

Marek Prits,
Max.sokrates@mail.ee,
virtualiseerib lehte

Mart Eller,
meller@med.ut.ee,
vaikib

Le Vallikivi,
le@ut.ee,
loeb raamatuid

Arstiteadusüliõpilaste teaduskonverentsi 2003 teeside esitamise nõuded

Esialgne tähtaeg: 30.05.2002
Lõplik tähtaeg: 31.07.2002

Kontaktandmed

Esitatud teesid peavad sisaldama töö pealkirja, kõigi autorite nimesid ja kontaktandmeid ning kontaktisiku nime, kusjuures pealkiri ja kontaktisiku nimi peavad olema välja trükitud igal lehel. Teesidele peab olema märgitud ka töö päritolu (kliinik, instituut) ja juhendaja(d).

Keel

Teesid esitatakse eesti keeles ingliskeelse kokkuvõttega.

Maht ja vorm

Teeside kogumaht on kaks A5 lehekülge. Inglisekeele kokkuvõtte võiks moodustada ühe neljandiku.

Täpsem info ja nõuded on saadaval EAÜSi koduleheküljel: www.ut.ee/eays
→ TEADUSGRUPP → konverents 2003 teeside nõuded → “loe ka siit – klikki siia!” → teeside vormistamine.doc

Esitamine

Teesid peab etteantud kuupäevaks esitada e-posti teel (liivil@ut.ee)

3,5tollisel disketil ja paber kandjal, mis tuleb toimetada Eesti Arstiteadusü-

liõpilaste Seltsi (Pepleri 32, III korrus). Täienduste tegemist soovivatel teeside esitajatel tuleb märkida see teesidele. Kõikide küsimuste ja probleemidaga pöörduge teadusgrupi juhi poole!

Kaisa Üprus,
stud. med. I,
Teadusgrupi juht,
kaisa.yprus@mail.ee

Tööpakkumine

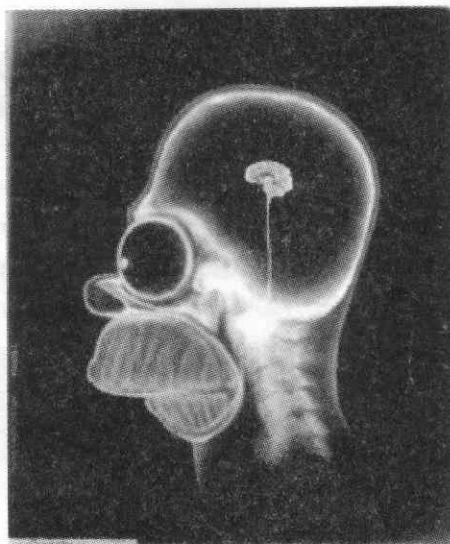
□ Vajatakse osavate kätega ohtralt vaba ajaga ja kannatlikku inimest, kes tahaks hakata tegelema EAÜSi kodulehekülje päevakajalisusega. Tasuks on meeldiv võimalus suhelda toredate inimestega, arendada oma oskusi IT vallas, kuuluda EAÜSi aktivistide ridadesse jne.

Soovijatel palume saata ühe A4 pikukune motivatsioonikiri aadressil president@eays.ee v tuua see paber kandjal EAÜSi kontoris Pepleri 32 III korrus.

Peatselt tulekul:

□ Kevadine korvpalliturniir värskes õhus.
□ EAÜSi kevadpiknik ja juhatus hooaja viimane koosolek.

Fläš!!!

Moodsalt kiirtest

Vahetult enne tänavust vabariigi aastapäeva toimus EAÜSi traditsiooniline talveseminar juba traditsiooniliseks muutunud kohas — Waide hotell. Seekord oli teemaks radioloogia.

Virulaulik

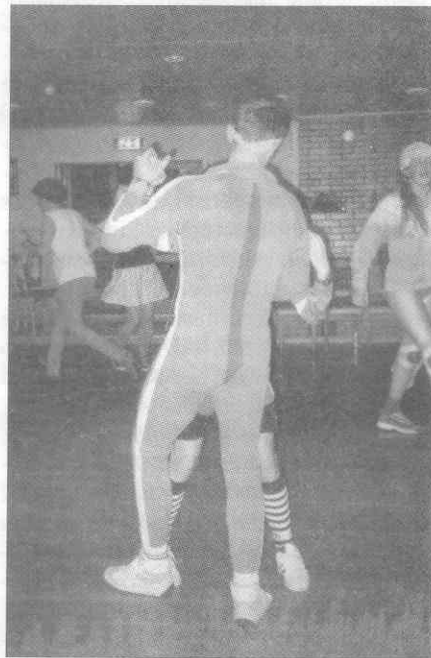
Seminari võib pidada igati kordaläinuks ja nuriseda võiks vaid osalejate vähesuse üle — on juba tavaks saanud, et just talveseminar nädalavahetusel haigestub suur osa arstiteaduskonna tudengeid — aga oluline on ikkagi kvaliteet, mitte kvantiteet. Kõik, kes olid kohale tulnud, andsid parima ürituse õnnestumisse.

Esialgne kartus, et teema võiks osutada kuivaks ja arusaamatuks, ei pidanud õnneks paika. Pigem võib tõdeda (mitmete kohalviibinute kommentaare kuulates), et tegemist oli seni kõige harivama talveseminariga. Esinejate isikupära ei lasknud ettekannetel igavaks muutuda ja nii mõnigi kord tekkis elav diskussioon, mis tuli lõpetada korisevate kõhtude tõttu.

Päeva asjaliku osa lõpetuseks olid radioloogia residentid koostanud väga-

Tublid sportlased

Tantsulõvi

gi meelikõitva viktoriini, milles tuli rakendada päeva jooksul kogutud teadmisi. Öhtu kulmineerus sauna ja peoga "Sport läbi aegade". Selleks puhuks olid

kohale tulnud nii mõnedki omaaegsed suusakuulsused ETV tiimist, jalgpallivõistkond, aeroobikatüdrukud, tennisistid — ühesõnaga, kirev seltskond. Muusikat tegid mehed Viljandimaalt, ja et nad ka veidi hinge saaksid puhata, olid neile abiks Maris-Jalgpallur-Kitarist ning Arie-Enrique-Jooksumees. Toimus ka teatevõistlus, mille võitja jäi suure segaduse tõttu kahjuks välja selgitamata. Tuleb aga tunnustada, et arstiteaduskonnas on tublid spordiimehed, kes jaksavad terve öö täie tinnaga joosta ja järgmisel hommikul ka loengut kuulata. Seminari viimane ettekanne oli residentuurivõimalustest Eestis ja mujal Euroopas (vt ülejäämine artikkel).

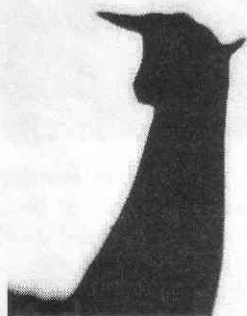
Kes tänavu talveseminarilt puudus, olgu järgmisel aastal kindlasti kohal — kohti jätkub kõigile, kuigi arv on piiratud.

Kristi Kajak,
talveseminaride alaline külaline

Radioloogia eile, täna, homme ...

Millest kõik alguse sai? Maailma loomisest muidugi ...

Radioloogia algust saab aga isegi kuupäeva täpsusega määratleda — oli 8. november aastal 1895, kui Würzburgi Ülikooli füüsikaproffessor Wilhelm Conrad Röntgen avastas katoodekiirtega eksperimenteerides senitundmatu nn X-kiirguse, mis õige pea nimetati ümber röntgenikiirguseks. Esimese röntgenogrammi tegi kiirguseavastaja oma abikaasa Berta käest.

19. jaanuaril 1896 kirjutab Postimees: "Nagu teada, on Würzburgi professor Röntgen nüisuguse leiduse teinud, et läbi puu seinate võib inimesi ja läbi inimese liha luud pildistada (photografeerida)". Juba 1896. aasta jaanuari lõpus teostati esimesi katseid X-kiirtega ka Tartu Ülikoolis (A. Sadovski). "Katsetel, mis hiljuti Jurjevi Ülikooli füüsikalises kabinettis katodi valgusega ära tehti, kestis hästi selge pildi valmistamine inimese käest kõige vähemalt pool tundi ning kulus sääl juures nii palju elektri võimu ära, kui palju teda selle aja sees väikene diinamomasin, mida 2,5 hobuse jõuline gaasimootor käima ajab, oleks võinud sünnitada."

Teade röntgenikiirguse esmakordsest kasutamisest arstiteaduslikul eesmärgil Eestis pärineb märtsist 1896 — füüsikud tegid ühe noormehe kümne aasta vanuse kuuliarmiga käest röntgenogrammi, kus oli näha kuul 1. ka 2. kämbalaluu vahel. Kuuldavasti müüdi seda pilti menukalt suveniirina ajalehekontoris ja kohalikes raamatukauplustes. Peale meditsiini püüti uut kiirgust kasutada ka mujal — markantsmaid näiteid on vast soov kasutada röntgenikiiri kingakauplustes sobivate jalanõude valimiseks. Hiljem, kui hakkas levima kuuldus uue kiirguse kahjulikust toimest, paisati varsti müüki röntgenikiirguse eest kaitse ihupesu!

Esimese eriaparatuur röntgenikiirte tekitamiseks (tellituna Berliinist) võeti kasutusele Tallinnas 12. aprillil 1896 (koolidirektor W. Petersen), kes lubas selle kinkida reaalkoolile tingimusel, et

ka arstid seda haigete uurimisel kasutada saaksid. Seega algas röntgenikiirte rakendamine Eestis haigete uurimiseks vaid mõni kuu hiljem kui mujal maailmas!

Suuremas ulatuses tehti esmakordselt röntgenoloogilisi uurimisi Tartus seoses sõjaväerongi õnnetusega 13. mail 1897 Puka jaama ligidal. Selleks toodi kohale spetsiaalne röntgeniapparaat Peterburi Sõjameditsiini Akadeemiast.

Mais 1897 rajas Tallinnas esimese täieliku sisustusega röntgenikabineti fotograaf Bernhard Lais. Seda aparatuuri on kirjeldatud kui tolle aja moodsaimat Vene impeeriumis, võimaldades teha nii läbivalgustusi ka kui röntgenülesvõtteid (ekspositsiooniaeg oli poolest minutist kuni veerand tunnini!).

Esimene sõltumatu radioloogiline diagnoos patsiendi haigusloos pärineb veebruarist 1899. "Kahel korral tehtud läbivalgustus, selgelt näha põrna suurenemine". Legendaarne radioloog dr Nils B. Sachris on seda kommenteerinud alljärgnevalt: "Esimesed radioloogid pidid omama kas väga täiuslikku aparatuuri ja kulli silmi või head fantaasiat, ise olen näinud läbivalgustusel mittekontrastitud põrna õige harva".

1906. aastal osteti esimene vabrikutootena valminud meditsiinotstarbeline röntgeniapparaat (Reiniger, Gebbert & Schall "Ideal").

Edasine radioloogia areng maailmas ja Eestis on põhiliselt seotud aparatuuri täiustumisega ja uute radioloogiliste uurimismeetodite kasutuselevõtuga (eriti 20. sajandi viimastel kümnenditel). Tänapäeva radioloogia on kliiniliskonsultatiivne eriala, millel on tihe seos kõigi kliiniliste erialadega ja radioloogia kvaliteet määrab tänases meditsiinis paljuski hilisema ravitulemuse. Mitmeid radioloogilisi uurimismeetodeid kasutatakse aveluuringutel haiguste varasemaks avastamiseks. Peale diagnostika on radioloogia arsenalil viimastel aastakümnetel järjest jõulisemalt lisandunud ka raviprotseduurid (menetlusradioloogia, nuklearmeditsiin).

Tänapäeva radioloogiat võib jaotada alljärgnevalt: konventsionaalne radio-diagnostika (röntgenülesvõtteid ja läbivalgustused); ultrahelidiagnostika; kompuuter-tomograafia; magnetresonantstomograafia; menetlusradioloogia; nuklearmeditsiin ja kiiritusravi. Et suurem osa radioloogiast on viimasel ajal muutunud digitaalseks, on ka Eestis lähiajal võimalik laialdasemalt kasutusele võtta PAKS (piltide arhiveerimise ja kommunikatsiooni süsteem), mis on seni ainsana kasutusel TÜ Kliinikumis. See süsteem võimaldab nii radioloogidel kui ka kliinitsistidel vaadata radioloogilisi kujutisi üle veebiserveri oma PC kuvaril või spetsiaalses tööjaamas. Kaugemas perspektiivis kaovad röntgenifilmid täielikult käibelt.

Kuna enamuse radioloogiliste uuringute puhul (v.a. ultraheli- ja magnetuuring) on tegemist ioniseeriva kiirgusega, tuleb alati silmas pidada ALARA printsiipi ("as low as reasonably achievable"), st patsiendi kiirgusdoos peab olema võimalikult madal,

samas peab kliinitsist saama radioloogilt vajalikku informatsiooni õige diagnoosi püstitamiseks. Selleks peavad ka kliinitsistid teadma erinevate uurimismeetodite näidustusi, eeliseid ja limitatsioone, et kavandada optimaalne uuringute plaan. Tulevikus on ette näha kahte põhitendentsi: radioloogiliste uuringute arv ja maht (informatsiooni hulk) kasvavad, morfoloogilistele uuringutele lisandub järjest funktsionaalseid uuringuid ja visualiseeritavate muutuste tasand läheneb järjest rohkem molekulaarkuvamisele. Seeläbi kasvab pidevalt kompetentsete radioloogide tähtsust konsultandina patsientide käsitlemisel.

Sulev Ulp,
radioloog,
SA TÜK Radioloogiateenistus